Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 93 (5384).
23 АПРЕЛЬ 1984 й.
ДУШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.
Баҳоси 3 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Совет Иттифоқи меҳнаткашлари! Ишлаб чиқариш самарадорлиги ва маҳсулот сифатини ошириш учун социалистик мусобақани кенг авж олдирингиз! 1984 йил планини ва умуман беш йиллик топшириқларини тўла ва ошириб бажарайлик!

(КПСС Марказий Комитети Чақириқларидан).

ЗАФАРЛАРИМИЗ — БИРИНЧИ МАЙГА!

ЗАРБДОР ҚУРИЛИШ ОДИМЛАРИ

1. ТАЙЁРГАРЛИК ЖАРАЁНИДА

Репортаж

«Космонавтлар проспекти» станциясига Ленин кўчасидан тушиб бориш мумкин. Платформада иш ниҳоясига етиб бораётган бўлса ҳам станциянинг шу кўчадаги вестибюли деярли тайёр. Платформанинг иккала томонида Ватанимиз космонавтикасининг тараққиёти, унинг тарихини акс эттирувчи ўн икки безакли панно жойлашган. Бу ерда Циолковский, Королев, ер курраси-нинг тўнғич космонавти Гагариннинг портретлари қўйилган, рассомларнинг асарларида Совет—Америка космик ҳамкорлик парвози ҳам ифодасини топган. Деворларнинг мовий колонналарининг зумрад туси станциянинг бадиий қиёфасига файз бахш этган.

Станцияда «Ташметрострой» трести-нинг 2-қурилиш-монтаж бошқармаси ва «Союзметр о с п е ц строй» трестининг бригадалари пардозлаш ишларини олиб боришяпти. Бригадаларга Вадим Оганесян ва Солиҳ Валиев раҳбарлик қилишмоқда. Ҳозир улар алюминли бўғотни пардозлашяпти, «Космонавтлар проспекти» кўчасидан бориладиган кириш йўли безакдан чиқариляпти. Александр Холматов, Борис Криворалов, Борис Кульсинов, Вячеслав Югай меҳнатда арзигулик ютуқларга эришмоқдалар. Станцияда пардозлаш ишлари яқин кунларда ниҳоясига етади.

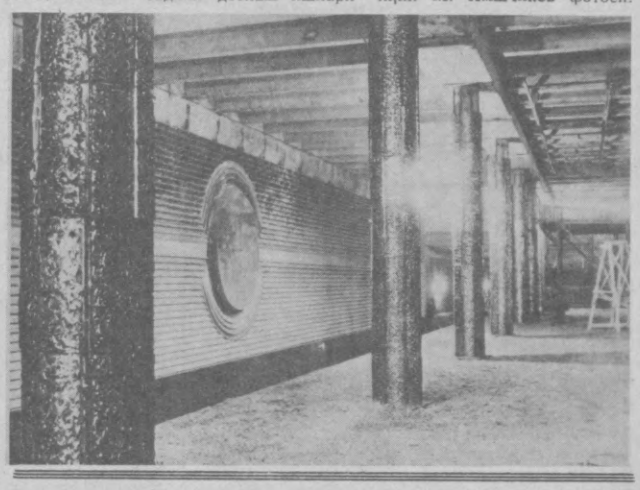
Биз худди шу ердан дрезинада «Ойбек» станциясигача йўл оламиз. Станциягача бўлган перегон тўла тайёр қилинган, рельслар ётқизилган. Огоҳлантирувчи сигнал овозини берган дрезина ўрнидан оҳиста қўзғалади. Олдинда сайқалдан чиқарилган, навбатчи чироқ билан ёритилаётган тоннель турибди. Бугун дрезинада биз билан бирга «Ташметрострой» трести бошқарувчиси Павел Васильевич Семёнов ҳам бораяпти. У бир минут олдин қурувчиларга сўнгги кўрсатма берган эди, ҳозир эса уларнинг қўли гул эканлигига фахр билан назар ташламоқда.

— Жаҳаллашамиз, баҳслашамиз, натижада мана сиз кўриб турган қандай ажойиб гўзаллик намоён бўлган,— дейди у. —Чиндан ҳам гўзал. Олдинда қуёш нури кўриняпти. Худди ўша ерда тоннель кесишади. У ерда «Ойбек» станцияси қурилиши олиб борилмоқда.

* * *

СУРАТДА: «Космонавтлар проспекти» метро станцияси шундай кўринмоқда.

М. Ямщчиков фотоси.

Область мукофоти лауреатлари

«МЕҲНАТ—МЕНИНГ ҲАЁТИМ»

Мария Ивановна Володинанинг меҳнат дафтарчасида фахрли бир корхона — «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси кўрсатилган. Унда албатта ёшлар кўп. Лекин бу ёзувларнинг барчасида «Мукофотлар ва рибатлантиришлар а р» бўлимида битилган. Меҳнат дафтарчаси тўлдирилган вақт — 1955 йил. Мария Ивановна ўша йили фабрикага ишга келган эди. Ўз меҳнат фаолиятини бошлайдиган бошқа қизлар сингари уни ҳам шогирдликка қабул қилдилар. Аммо икки ойдан кейин у мустақил ишлай бошлади.

— Қадимдан опасингилларимиз кашталикка, тикувчилик билан шуғулланиб келган, — дейди Мария Ивановна. — Энди тикувчилик саноат ишлаб чиқарган буюмлар қўл ҳунари буюмларининг ўрнини босмоқда. Илгари аёллар бажарган ишлар соҳибини эндиликда «тикувчи-мотористка» деб аташади. Нима ҳам дердик, замон шуни талаб этади. Аммо баъзида ўйлаб қоламан: бундан йигирма беш — ўттиз йил муқаддам қўл ҳунарини деярли барча қизлар яхши билишарди. Бу соҳадаги малакалар онадан қизга, авлоддан-авлодга ўтиб келарди. Эндиликда эса биз бичиш-тикиш курслари очамиз, чунки тикувчилик касби ўз маҳсулот ишлаб чиқарганлигини эслолмайдилар. У бошқаларнинг ҳам бундай қилишига йўл қўймайди. Шундай ибратли воқеани хотирлайдилар. Яқинда ишга келган қизлардан бирини операциянинг охирги бўғинига қўйдилар. Бу ерда барча технология жараёнининг натижаси кўзга ташланади. У навбатдаги пальтонинг енги нотўғри қўндирилганини кўрди-ю, индамади. Балки дугоналарини ҳафа қилмасликни ўйлаган, бир амаллаб ўтиб кетар, деб хаёл қилган бўлса керак. Аммо ОТК назоратчилари бракни пайқадилар, буюмни қайтардилар. Коллективда бундай воқеа кўп вақтдан бери рўй бермаганди. Инғилиш ўтказдилар. Унда Володина гапирди. «Қизлар тушунсаларинг-чи,— деди у,— бракни яшириш билан бригаданинг шарафини сақлаб қололмайсиз, аксинча унга доғ тушурасиз». Бу сабоқ ўз самарасини берди.

— Мария Ивановна барча янгиликларнинг тарафдоридир, — деб ҳисоблайди потокнинг уч бригадиридан бири Людмила Николаевна Егорова, —аслини олганда одам 30 йил бир жойда ишлаганидан кейин, мавжуд меҳнат шароитига кўникиб қолади, ҳар хил ўзгаришлардан ўзини тортади. Аммо Мария Ивановна тиниб-тинчимайдиган одам. Тошкентлик тўққиз ишлаб чиқариш илғори сафида бирлашмамиз бригадири Ольга Павлова меҳнат унумдорлигини пландагидан ошириш, маҳсулот таннархини камайтириш ташаббуси билан чиққанида Володина бу фикрни коллективда муҳокама қилиб, уни қўллаб-қувватлашга қарор қилди.

— Ҳаётимни меҳнатсиз тасаввур қила олмайман, — дейди М. И. Володина. — Тикувчилик меҳнатига қизиқиш, муҳаббатни ёшларда ҳам тарбиялашга интиламан. Ҳаётда эришган барча ҳурмат ва эътиборга ўз ишчи қўлларим, ўзим меҳнат қилаётган коллектив туфайли сазовор бўлдим. Эндиликда ортга назар ташлаш, қилинган ишларга баҳо бериш мумкин. Асосан қилган ишларим тўғри бўлган деб ҳисоблайман.

С. ЕЖКОВ.

КОЛЛЕКТИВ КУЧ-ҒАЙРАТИ ЯКУНИ

«Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмаси кабель цехининг партия группаси ташкилотчиси Н. Шадрин бошчилигидаги коммунистлар ўз участкаларида меҳнат унумдорлигини оширишга жидаллаштиришдан иборат партия топшириқларини бажардилар. Илғори қолоқ бўлган бригада Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкилотларининг 60 йиллиги шарафига зарбдор вахтада туриб 1984 йил 4 ойи планини муддатидан илгари бажарди.

Яқиндагина бу коллективда смена топширигини бир ярим-икки баравар ошириб бажараётган тажрибали ишчилар қаторида нормани уддалай олмаётган ёш ишчилар оз эмасди. Партия йиғилишида коммунистларга ёш кадрлар тайёрлашни ўз назоратларига олиш вазифаси топширилди. Шундай қилиб, участкада коммунистик меҳнат мактаби ташкил этилди. Унинг тингловчилари — В. Рачков, Д. Подгорский, Х. Акрамов ва уларнинг кўпгина ўртоқлари тажрибали мастерлар раҳбарлигида малакаларини тез оширдилар, турдош касбларни ҳам эгалладилар. Участкада коммунистлар ташаббуси билан ўтказилган умумий йиғилишда ишчилар бригада методи билан ишлаш истагини билдирдилар. Партия группаси коллективда меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, материаллар билан таъминлашни яхшилаш чораларини кўрди, кабелларни бронлаш илғор технологияси жорий этилдики, ишдаги икки операцияни бир йўла бажаришга имкон беради. Натижада бригададаги меҳнат унумдорлиги пландан ошиб кетди.

(ЎзТАГ).

Ушбу суратда «Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмаси механика цехининг пешқадам ишчиси Валерий Погореловни кўриб турибсиз. Унинг бу ерда меҳнат қилаётганига 8 йил бўлди. Шу вақт ичида токарлик касбини пухта эгаллаб олди. Ҳозир В. Погорелов республикамиз юбилейини муносиб кутиб олишга интилиб, вақтдан ўзиб меҳнат қилаяпти.

А. Тўраев фотоси.

ҲАШАР ЙЎЛИ БИЛАН

Сергели темир-бетон комбинатида коллектив аъзоларининг турар жой шароитларини яхшилашга катта эътибор берилмоқда. Завод посёлкасида турар жой ва маданий-маиший бинолар қуриш юксак суръатда олиб борилмоқда. 64 квартирали ана шундай уйлардан бирини 1984 йилнинг III кварталида фойдаланишга топшириш мўлжалланган эди. Бироқ партия бюроси ва завод комитетининг кенгайтирилган қўшма мажлисида ишчиларнинг ташаббусини инобатга олиб, қурилиш муддатини тезлаштиришга қарор қилинди.

Ташаббускор коллективга бу ишда ҳам аньанавий ҳашар ёрдам берди. Бўлғувчи квартиралар эгалари «Средазтрансстрой» трести 623-қурилиш-монтаж поезди қурувчилари билан ҳамкорликда зарбдорона ишга киришдилар. Заводда ўз сменасида ишни тугаллагач, слесарлар бригадири В. Барханцев, созловчилар У. Гаезов ва А. Тарасов, Улуғ Ватан урушн қатнашчиси С. Шевелев ва бошқалар янги уй қурилишида иштиёқ билан меҳнат қилдилар. Қурувчи ва ишчиларнинг ҳамжиҳат меҳнати туфайли янги уй йилнинг биринчи кварталида муддатидан илгари қуриб битирилди.

БУГУН

«Средазтрансстрой» трести бунёдкорлари 104 квартирали янги турар жой биносини қуришга киришдилар. Янги бино фойдаланишга топширилиши билан завод меҳнаткашларининг яна кўплаб оилаларн шинам ва қулай хоналарга кўчиб чиқишади.

ЯНА БИР ФИЛИАЛ

Шу кунларда «Малинка» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасининг Жиззах области «Москва» колхозидаги филиалида янги қувватларни ишга тушириш ишлари қизғин олиб борилмоқда. Филиал ўтган йилнинг охирида ташкил қилинган. Янги йилнинг январь ойидаёқ филиалда маҳсулотнинг дастлабки катта туркуми—10 мингта трикотаж буюмлар муваффақият билан тайёрланди. Февраль ойида республика савдо тармоқларига 75 минг та буюм, март ойида эса ип-газламадан тайёрланган 200 мингта маҳсулот ўз вақтида савдо тармоқларига етказиб берилди.

Янги филиалнинг лойиҳа бўйича қуввати бир йилда 5 миллионта трикотаж буюм тайёрлаб беришдан иборатдир. Тўқув ва тикув дастгоҳлари жойланадиган корпус да 500 нафарга яқин маҳаллий ишчилар меҳнат қилишади.

Ёш коллективга ҳақиқий маънода катта техникавий ёрдам берилмоқда. Пойтахтдаги бош корхона, Жиззах устки трикотаж фабрикаси ҳамда республикадаги бошқа турдош корхоналарнинг мутахассислари филиалнинг тўла қувватда ишлашини таъминлаш учун яқиндан мададкор бўлишмоқда.

• *Идеология ишлари хроникаси*

ТАДБИРЛАР БЕЛГИЛАНДИ

Куйбишев район «Билим» жамияти ташкилоти правленнесининг пленуми бўлиб ўтди. Унда правление раиси, профессор Ш. Шомансуров КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари қарорлари асосида лекция пропагандасининг таъсирчанлигини кучайтириш, бошланғич ташкилотларнинг ролини ошириш вазифалари тўғрисида гапирди. Айниқса лак-бўёқ заводи, «Средазкабель», «Узбекхлопкомаш» бирлашмалари, Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти ва бошқа бир қатор корхона ва муассасаларнинг «Билим» жамияти ташкилотлари амалга ошираётган ибратли ишлар қайд этиб ўтилди, лекция пропагандасини янада такомиллаштириш тадбирлари белгиланди.

СТУДЕНТЛАР КИНОЛЕКТОРИЙСИ

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетининг маданият саройида «Билим» жамиятининг университет ташкилоти уюштирган «Чет эллардаги кинолекторий» буржуа пропагандасига қарши курашда кинонинг роли тўғрисида лекция ўқиди. Машғулотда фильмлардан парчалар кўрсатилди.

Ўнда СССР Журналистлар союзининг аъзоси К. Немировский сида юқори курс студентлари учун машғулот ўтказилди.

«ПРАВДА» САҲИФАЛАРИДА

● **Дания ва Совет Иттифоқи халқларн ўртасидаги дўстликни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш соҳасидаги активлик фаолиятн ҳамда ташкил этилганлигининг 60 йиллиги муносабати билан «Дания—СССР» жамиятини Халқлар дўстлиги ордени билан мукофотлаш тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг Фармони эълон қилинган.**

● **«Коммунистларнинг муҳим вазифалари» — газетанинг бугунги бош мақоласи ана шундай номланади.**

● **Мамлакатимиз ҳаётига доир янгиликлар, чет эллардан олинган телеграммалар, спорт хабарлари босилган.**

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарори

ФАН ВА ТЕХНИКА СОҲАСИДА 1984 ЙИЛГИ ЛЕНИН МУКОФОТЛАРИНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Фан ва техника соҳасида Ленин мукофотлари ва СССР Давлат мукофотлари комитетининг таклифини кўриб чиқиб, қарор қилдилар:

Фан ва техника соҳасидаги 1984 йилги Ленин мукофотларини қуйидагиларга берилсин:

1. Физика-математика фанлари доктори, СССР Фанлар академияси Химиявий физика институти лабораторияси мудири Герман Константинович **Васильевга**, СССР Фанлар академияси мухбир-аъзоси, шу институт директорининг ўринбосари Виктор Львович **Тальрозе**га, физика-математика фанлари доктори, СССР Фанлар академияси П. Н. Лебедев номидаги Физика институтининг бўлим мудири Анатолий Николаевич **Ораевский**га, физика-математика фанлари кандидати, шу институтнинг катта илмий ходими Евгений Павлович **Маркинг**а, — 1963—1978 йилларда эълон қилинган «Занжирсимон реакцияли химиявий лазерларнинг фундаменталь тадқиқотлари» ишлар туркуми учун.

2. И. В. Курчатов номидаги Атом энергияси институти бўлимининг директори, академик Борис Борисович **Кадомцев**га, шу институт ходимлари — бўлим бошлиғи, СССР Фанлар академиясининг мухбир-аъзоси Виталий Дмитриевич **Шафрановга**, лаборатория бошлиғи, физика-математика фанлари доктори Олег Павлович **Погуцага**, СССР Фанлар академияси Космик тадқиқотлар институтининг директори, академик Рональд Зиннурович **Сагдеевга**, шу институтнинг бўлим мудири, физика-математика фанлари доктори Альберт Абубакирович **Галеев**га, СССР Фанлар академияси Умумий физика институти лабораториясининг мудири, физика-математика фанлари доктори Лев Михайлович **Коврижних**га — 1959—1980 йилларда эълон қилинган «Термоядро тороидаль плазма назарияси» ишлар туркуми учун.

3. СССР Фанлар академияси А. В. Топчиев номидаги Нефть химияси синтези институти лабораториясининг мудири, академик Борис Александрович **Долгоплоск**га, шу институт катта илмий ходими, химия фанлари доктори Елена Ивановна **Тинякова**га, — 1969—1982 йилларда эълон қилинган «Полимерлаш жараёнларидаги металл органик катализ» ишлар туркуми учун.

4. М. В. Ломоносов номидаги Москва давлат университетининг кафедра мудири, академик Олег Александрович **Реутов**га, —1953—1982 йилларда эълон қилинган «Ўтимсиз металлар металл органик химияси соҳасидаги тадқиқотлар» ишлар туркуми учун.

5. СССР Фанлар академияси Химиявий физика институтининг бўлим мудири, СССР Фанлар академиясининг мухбир-аъзоси Иосиф Абрамович **Рапопорт**га, — «Химиявий мутагенез ҳодисаси ва уни генетик ўрганиш» ишлар туркуми учун.

6. М. В. Ломоносов номидаги Москва давлат университетининг кафедра мудири, СССР Фанлар академиясининг мухбир-аъзоси Валентин Лаврентьевич **Яниг**а, тарих фанлари доктори Борис Александрович **Колчинг**а — 1978—1982 йилларда эълон қилинган «Новгороднинг тарихи ва археологиясини тадқиқ қилиш» ишлар туркуми учун.

7. К. Э. Циолковский номидаги Москва авиация технологияси институтининг кафедра мудири, техника фанлари доктори, иш раҳбари Николай Федотович **Казаков**га, шу институт катта инженери Николай Александрович **Лакинг**а, Тамбовдаги «Комсомолец» химия машинасозлиги заводининг директори, техника фанлари кандидати Николай Степанович **Артёмов**га, илмий-тадқиқот институти бўлимининг бошлиғи, техника фанлари кандидати Евгений Алексеевич **Котюргин**га, Украина ССР Фанлар академияси Е. О. Патон номидаги Электр пайвандлаш институти лабораторияларининг мудирлари, техника фанлари кандидатлари Юзеф Болеславович **Малевскийга**, Геннадий Константинович **Харченкога** — металл ва нометалл материалларни диффузия усулида пайванд қилишни ишлаб чиққанликлари ва ишлаб чиқаришга кенг жорий этганликлари учун.

КПСС Марказий Комитетининг Секретари К. ЧЕРНЕНКО.

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. ТИХОНОВ.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарори

АДАБИЁТ, САНЪАТ ВА АРХИТЕКТУРА СОҲАСИДА 1984 ЙИЛГИ ЛЕНИН МУКОФОТЛАРИНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Адабиёт, санъат ва архитектура соҳасидаги Ленин мукофотлари ва СССР Давлат мукофотлари комитетининг таклифларини кўриб чиқиб, қуйидагиларга 1984 йилги Ленин мукофотларини беришга қарор қилдилар:

1. СССР халқ артисти, режиссёр Сергей Апполинариевич **Герасимовга**, — сўнгги йиллардаги кинофильмлари учун.

2. Ҳайкалтарошлар — СССР халқ архитектори, иш раҳбари Виктор Дмитриевич **Елизаров**га, СССР халқ рассоми Василий Захарович **Бородайга**, Арманистон ССРда хизмат кўрсатган рассом Фридрих Мкртичевич **Соболянга**, — Киев шаҳридаги «1941—1945 йиллар Улуғ Ватан уруши тарихи Украина давлат музейи» ёдгорлик комплекси учун.

3. Бошқирдистон халқ шоири Мустай **Карим**га (Мустафо Сафич Карим ов), — «Жуда узоқ давом этган боламлик» қиссаси ва «Оловни ташлама, Прометей!» трагедияси учун.

4. СССР халқ рассоми Андрей Андреевич **Мильников**га, — «Испан триптихи» («Коррида», «Парчинлаш», «Гариса Лорканинг ўлими» расмлари) учун.

5. СССР халқ артисти Сергей Владимирович **Образцов**га, — кейинги йиллардаги спектакллари ва фильмлари учун. (Болаларга аталган адабиёт ва санъат асарлари учун берилади-ган мукофот).

6. СССР халқ рассоми, ҳайкалтарош Владимир Ефимович **Цигал**га, архитекторлар — Роман Григорьевич **Кананин**га, Владимир Иосифович **Хавин**га, — Новороссийск шаҳридаги «Граждан уруши ва 1941—1945 йиллар Улуғ Ватан уруши қаҳрамонларига» ёдгорлик комплекси учун.

7. СССР халқ артисти, композитор Роднон Константинович **Щедрин**га, — кейинги йиллардаги асарлари: «Ўлик жонлар» операси, хор учун ёзилган «Пугачевнинг қатл этилиши» поэмаси, симфоник оркестр учун ёзилган «Тантанали увертюра» учун.

КПСС Марказий Комитетининг Секретари К. ЧЕРНЕНКО.

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. ТИХОНОВ.

ШУ КУННИНГ НАФАСИ

Бугун Тошкентда:

Пойтахтимизда доҳиймиз В. И. Ленин туғилган кунининг 114 йиллигига бағишланган оммавий-сиёсий адабиётлар ҳафталиги давом этмоқда. Горький номидаги маданият ва истироҳат боғида китоб бозори очилди. Шаҳардаги кўпгина китоб магазинларида оммавий-сиёсий адабиётларга обуналар қабул қилинмоқда. Кутубхоналар ва олий ўқув юртларида партия ветеранлари, шоир ва ёзувчилар билан учрашувлар ўтказилди.

●

Пойтахтимизда ўз гастолларини давом эттираётган А. А. Брянцев номли Ленинград ёш томошабинлар театри ижодкорлари Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театри биносида «Бемби» спектаклини тошкентлик санъат мухлислари эътиборига ҳавола этадилар.

●

«Ташметрострой» трестининг иккинчи тоннель отрядидаги Л. Г. Токарчук бошлиқ бригада метронинг Навоий, станциясида бунёд бўлаётган гумбазнинг ҳошияларини монтаж қилишга киришди. Отряд коллективи яқинда меҳнат стажининг йигирма беш йиллигини нишонлади. Бундан ўн йил муқаддам худди ана шу отряд базасида пойтахт ер ости магистралини бунёд этаётган трест ташкил этилган эди.

ОБ-ҲАВО

● Бугун эрталаб соат 11 да Тошкентда 24 даража иссиқ бўлди. Шу кеча-кундузда ҳаво ўзгариб туради, кундузи бироз ёмғир ёғади, кечаси 17—18, кундузи 20—22 даража иссиқ бўлади.

• Беш йиллик ва коммунист

ПЛЕНУМ ҚАРОРЛАРИГА ЖАВОБАН

КПСС XXVI съезди номидаги Тошкент чинни заводи коллективи 1983 йил республика социалистик мусобақаси ғолиби бўлиб, сурункасига бешинчи марта Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи, дипломи ва пул мукофотини олишга сазовор бўлди. Яқинда заводда бўлганимизда партком секретари ўртоқ Ш. Пўлатов коллективнинг шу кунлардаги меҳнат ғайрат-шижоати ҳақида гапириб берди.

— КПСС XXVI съездн, партия Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари қарорларини ҳаётга тадбиқ этиш учун курашаётган заводимиз коммунистлари, комсомоллари — жами 1500 нафардан ортиқ зарбдор зиммаларига олган мажбуриятларни ошириб бажаришга интилмоқдалар.

Ўнинчи беш йилликда сурункасига республика социалистик мусобақаси ғолиби бўлиб, республика байроғини олиш шарафига муяссар бўлганимиз келгуси зафарларимиз омили бўлди. 1983 йилда салкам 13 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди.

Моҳир чиннисозлар тайёрлаётган ажойиб, нафис «Оқ олтин», «Баҳор», «Тонг», «Пахта», «Хонатлас», «Оҳу» деб номланган сервизлар қардош социалистик республикаларда ташкил этилаётган кўргазмаларда юксак баҳо олмоқда, жаҳонинг жуда кўп мамлакатларидаги пойтахтларидаги кўргазмаларда Тошкент сервизи олтин, кумуш, бронза медалларига сазовор бўлган. Ўнлаб чиннисозларимизнинг кўксини эса улуғ Ватанимизнинг олий мукофотлари — Ленин ордени, Меҳнат Қизил Байроқ, Октябрь революцияси, Ҳурмат белгиси орденлари ва кўплаб медаллар безаб турибди. Капиталистик мамлакатларда уюштирилган кўргазмаларда ҳам заводимиз маҳсулотлари олтин, кумуш ва бронза медалларига сазовор бўлди.

... Ҳа, ёши эндигина 30 га етган, собиқ кулолчилик цехидан йирик, замонавий техника ва технология билан жиҳозланган корхонанинг қадами илдам. Чиннисозлар Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси-нинг 60 йиллик юбилейи шарафига зарбдор меҳнат вахтасида туриб ишламоқдалар. Ишчи, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар орасида 183 коммунист, 550 дан ортиқ комсомол аъзоси, 2000 дан ортиқ касаба союз аъзолари зарбдорона меҳнат қилишяпти.

Бригада пудрати асосида ишлаётган 15 бригада коллективи 1 октябргача ўн биринчи беш йиллигининг тўрт йили планларини бажаришга сўз беришган.

Коммунистлардан — Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Дилбар Орифжонова, Собир Раҳимов район Совети депутати Фотима Исроилова, Шукур Ғиёсов, Мирҳайдар Пўлатов, Ҳамид Шарипов сингари юзлаб илғор ишчилар юбилейни 4 йиллик планларини бажариш билан нишонлашга аҳд қилганлар.

Шу кунларда юбилейга аталган совға буюмларни тайёрлаш қизғин боряпти.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь (1983 йил) Пленумининг меҳнат унумдорлигини пландан ташқари 1 процент оширишга ва маҳсулот таннархини қўшимча равишда 0,5 процент камайтиришга эришиш ҳақидаги даъватини қўллаб-қувватлаган чиннисозлар коммунистлар етакчилигида меҳнат унумдорлигини қўшимча 1 процент оширишдан корхонага 130 минг сўм, маҳсулот таннархини қўшимча равишда 0,5 процент камайтиришдан эса 51 минг сўм иқтисодий фойда келтириш учун курашмоқдалар.

«Зарбдор меҳнатимиз — Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 60 йиллик юбилейига!» шнори остида барча цех ва участкаларда жўшқин меҳнат лаётган чиннисозлар йилни бирнчи кварталнинг маҳсулот реализацияси планини 15 декабргача ўн биринчи беш йиллигининг тўрт йилига мўлжалланган ҳажмдан 1 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилиш кўзда тутилган.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь (1983 йил) Пленумининг меҳнат унумдорлигини пландан ташқари 1 процент оширишга ва маҳсулот таннархини қўшимча равишда 0,5 процент камайтиришга эришиш ҳақидаги даъватини қўллаб-қувватлаган чиннисозлар коммунистлар етакчилигида меҳнат унумдорлигини қўшимча 1 процент оширишдан корхонага 130 минг сўм, маҳсулот таннархини қўшимча равишда 0,5 процент камайтиришдан эса 51 минг сўм иқтисодий фойда келтириш учун курашмоқдалар.

«Зарбдор меҳнатимиз — Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 60 йиллик юбилейига!» шнори остида барча цех ва участкаларда жўшқин меҳнат лаёт

Шарқ юлдузи

АПРЕЛЬ СОНИДА

«Шарқ юлдузи» журналининг апрель сони босмадан чиқди. У Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 114 йиллигига бағишланган суратлар билан очилади. Шу муносабат билан доҳий асарларини узбек тилига таржима қилиш ва чоп этишга ҳисса қўшган одамлар, ноширларнинг давра гурунги босилган. Бу сонда шеърият мухлислари Муҳаммад Алининг «Муҳаббат» достони, Турсун Иброҳимов, Миразиз Аъзам, Азиз Абдураззоқ, Амирқул Пўлкановларнинг янги шеърлари билан танишадилар.

«Наср» бўлимида эса Муҳаммаджон Мирзамуҳамедовнинг «Сунбул», Шойим Бўтаевнинг «Сирли юлдузлар» қиссалари бор.

Абдулла Қодирий туғилган куннинг 90 йиллиги олдидан ёзувчи ҳақидаги бир қатор хотиралар эълон қилинган.

Журналнинг «Халқлар дўстлиги—адабиётлар дўстлиги», «ЎзССР ва Узбекистон Компартияси 60 йиллигига», «Юбилярларимиз»,« Саргузашт, фантастика», «Гулқайчи» ва бошқа бўлимларида ҳам қўпгина қизиқарли материаллар бор.

АТОҚЛИ ЁЗУВЧИ АБДУЛЛА ҚОДИРИЙ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 90 ЙИЛЛИГИГА

Ҳабибулла ҚОДИРИЙ.

НЕГА СЕВИБ ЎҚИЛАДИ?

(ХОТИРАЛАР)

«Мен бир асарни икки қайта ўқимаганман. Аммо «Ўтган кунлар»ни тўрт қайта ўқидим ва яна ўқигим келаверади. Билмадим, унинг қандай сеҳри бор, — дейди ишхонамиздаги Вера исмли аёл.

— «Ўтган кунлар», «Меҳробдан чаён», «Обид кетмон» романларини бир неча марталаб ўқиган бўлишимга қарамай, негадир, ҳорди қ чоқларимда яна ушбу китобларга қўлим бенихтиёр чўзиларкан, — деб ёзади оҳангаронлик бир китобхон.

— Ленинободлик 89 ёшли Мулломурод бобо «Ўтган кунлар»ни ёд билади, — деб ёзган эди тожик ижодкорларидан бири «Гулистон» журналида. Буларга ўхшаш қайдларни «Отам дафтари»да хотиралар китобимда ҳам келтирган эдим.

Шундай бўлса-да, ушбу фикрлар сабаб ўз кузатувларимни яна бир бор айтишни лозим топдим.

Истеъдод туғма бўлгани билан уни тарбияламаса нафи оздир. Шу жиҳатдан қараб, Қодирийнинг истеъдоди ҳам балки туғмадир деб ўйланса-да, барибир, у киши ўз шоҳ асарларини қўлга қалам олган кундан бошлаб ёзаверганлар. Барча ижодкорлар сингари Қодирий ҳам аввалда мураккаб хаёт поғоналарини босиб ўтганлар, адабиётнинг ўзига хос нозик сирларини ўрганганлар, ўзлаштирганлар.

Табиийки, билим орттириш мутолаасиз бўлмайди. Хотираларимда ёзилганидек, Қодирий мутолаага жуда ўч бўлганлар. Бу «даъво»мизни у кишининг ўз сўзлари ҳам тасдиқлайди.

«Китобни тушуниб мутолаа қилиш керак. Баъзан тушуниб мутолаа қилишнинг ўзи кифоя қилмайди. Фикрлар тез унитилиши мумкин. Бундай ҳолларда айрим зарур фикрларни ёд олиш керак бўлади».

Шунингдек, яна бир жойда Қодирий «адабиётдаги оқим ва мактабларни яхши билиб олиш керак» дейдилар. Дарҳақиқат жаҳон адабиётида мактаблар кўп. Қодирий балки шу мактабларнинг барчаси билан бўлмаса ҳам (чунки, бу жисман имконсиз) энг муҳимлари, мақбуллари билан танишгандирлар. Зеро у киши «халқнинг кулгулик даҳоси аксар ўша қазм интибоҳи тарихининг қалдироғочи бўлиб кўринади. Масалан, Италияда Данте, Испанияда Сервантес ва Россияда Гоголь каби. Мазкур даҳоларни етиштирувчи бош омил бузуқ шароит эди...» деб ёзишларидан мутолаа доиралари нақадар кенг бўлганлигини пайқаш мумкин.

Юқоридаги кўчирмадан Қодирий гўё Ғарб адабиётини чуқур ўргангандек кўринсалар ҳам, аслида кўҳна Шарқ адабиётини мукаммалроқ билганлар. Ана шу икки буюк адабиёт мактабларини қунт билан ўрганиб, уларни узаро уйғунлаштириб, маълум бир меъёрда ўз ижодларида моҳирона бириктира олганлар. Бизнингча, у кишининг асарларини севиб ўқишига сабаб бўлган бош омил ана шунда. Қодирийнинг қуйидаги фикрлари бизнинг ушбу мулоҳазаларимизни исботлайди:

«Ўтган кунлар» оммамизнинг савиясига қараб ёзилгандир. Маълумки, бизнинг омма то шу кунгача ҳам Ўрта аср достон ва ҳикоялари билан озиқланиб келадилар. Омманинг шу ҳолини назарга олганда... халқимиз учун «сўнгги приём»ни бериш тиши чиқмаган болага қурт шимитиш каби бўлар эди. («Ўтган кунлар»даги) бу «эски приём» жўрттага, халқимизнинг сафиясини эътиборга олиб қабул қилинганди. Халқнинг завқини, руҳини назарда тутилмаса, — «сўнгги приём» деб Европанинг сўнгги модасини тақдим қилинса, бундан нима маъно чиқариб бўлар эди.»

Қодирий бу ўринда «эски приём» ва «сўнгги приём» деб ёзадилар. «Эски приём»да Шарқ адабиёти, хусусан Ўрта аср достончилиги, ҳикоячилиги кўзда тутилса, «сўнгги приём»да Ғарб адабиётидаги сўнгги услуб назарга олинади. Агар шу икки «приём»даги адабиётларни ўқиб кўрсак, шундай тафовутларни кўрамиз.

«Сўнгги приём»да асар (воқеа) аниқлигини оширш ва ишонч кучини кучайтириш (яъни реал бўёқларда тасвирлаш) мақсадида майда детал ларга, руҳий ҳолатларга, кечинмаларга, фалсафий, ижтимоий хулосалар чиқаришга аниқса, эътибор берилади. Ундан ташқари бу приёмда муддао кўпинча диалогларда изҳор қилинади, тафсилотларга кўпроқ ўрин берилгани учун конфликтлар ошкора кўринавермайди. Натижада бундай мураккаб тавсифтасвирли «приём»ни ўқиб-ўрганмаган киши унга бирдан тушуниб етмаслиги мумкин.

«Эски приём»да эса (албатта бундан илғор адабиётимиз, шеъриятимиз мустасно), барча бадиий асарлар баёнчилик, схематик, зўракилик усулида ёзилган. Асарлар кўпинча жанрнома ва ишқий-саргузашт характерида бўлиб, уларда майда деталь-тафсилотлар, руҳий ҳолат-кечинмалар, диалоглар деярли йўқ, ҳамма воқеани ёзувчининг ўзи баён қилади, лекин асар жумбоқларга, тўқнашувларга жуда бой, воқеа ҳаммавақт шиддат ва завқ билан ривожланади. Ўқувчини зериктирмаслик учун, зарурат бўлган ўринларда афсона, ғайри-табиий воқеалар ҳам тўқиб юборилаверади (бунга ўша давр ўқувчилари чиндан ишонаверганлар), тил равон, жумлалар содда, ўқувчини ўйлантирадиган, зериктирадиган мураккаб тафсилотлар йўқ. «Эмди икки калима сўзни фалон жойдан ёки фалончидан эшитинг» деб ёзиб кетилаверади.

Шунинг учун ҳам бу асарлар эрмак тариқасида бирор саводхон киши тарафидан чойхона, тўкма, гап-гаштак, косибхоналарда такрор-такрор ўқилаверар, ҳатто ёдлаб ҳам олинар эди. Бу хил асарларнинг замирида кўпинча бирор хайрли ишга йўналтирувчи ибрат мавжуд бўлади...

1936 йил бўлса керак, қиш кезлари эди. Кечаликдан сўнг сандал чеккасида ўтириб, оилавий суҳбатга қулоқ солмай, ўзимча «Ҳотам Тойи туркнома» тўпламидан «Ҳикояти гузашта» номли бир ҳикояни ўқиб ўтирар эдим. Дадам «қани, нима ўқияпсан?» деб қўлимдан китобни олдилар. «Ҳо-о малика Мунаввар чеҳрани ўқияпсанми? Бу менинг энг севган ҳикояларимдан», дедилар кулиб ва овоз чиқариб ўқий бошладилар. Ҳикоя у қадар чўзиқ бўлмаганидан ўн-ўн беш минутда уни ўқиб тугатдилар. Китобни менга узата туриб мақтанганнамо дедилар:

— Кўрдингми, усталикни... Ҳикояни шакли яхши тузилган, ўқувчини биринчи варақданоқ ўзига тортиб олади, қаҳрамонни бахтсизликдан-бахтсизликка бошлаб, сир сақлаб бораверади. Ўқувчи эса охири нима бўларкин», деб қизиқиб эргашиб бораверади. Сўнгида жумбоқ усталик билан ечилади. Ундан ташқари ҳикояда ҳақиқатга ўхшаш унсурлар ҳам йўқ эмас...

Юқорида биз ёзувчиликнинг яна бир масъулиятли шарти турмушни ўрганишдир, дедик.

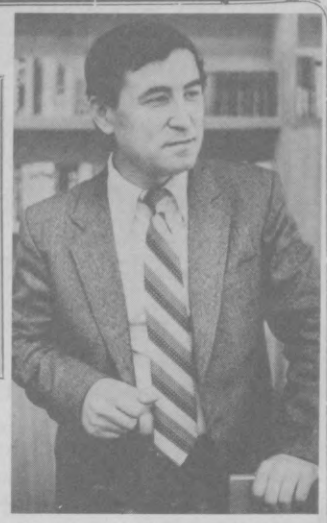
Албатта, инсон борки турмушни озми-кўпми билади. Лекин, ёзувчи уни барчадан кўпроқ ва комил билиши зарур. Йўқса мутолааси, билими қанчалик кенглигига қарамай, асарларининг мағзи ғовак бўлади. Ёзувчи халқ ичига кириши, турмушнинг энг майда-чуйда икир-чикирларигача диққат билан кузатиб, идрок қилиб ва ундан тўғри хулосалар чиқариши шарт.

Қодирийнинг ҳаёт йўллари жуда мураккаб кечган. У киши улғайиб, қўлларидан иш келадиган бўлган чоқларида Қодир бобомиз тўқсон ёшларда эканлар. Шу боисдан Қодирий зимасига рўзғор ташвиши жуда эрта тушади. Эскича саводхонлик ва рус тузем мактабларида, мадрасада ўқийдилар, мутолаа билан шуғулланадилар, одамлар уйида кунбай ишлайдилар, боғбонлик, деҳончилик, приказчилик, кармандўзлик, шакарпазлик, дурадгорлик, тоқичилик, котиблик қиладилар ва бир неча ой шаҳар халқ милициясида ишлайдилар, матбаа ишлари билан қизиқадилар. Буларнинг ҳаммаси у киши учун ҳаёт мактаби вазифасини ўтаган.

* Хотиралар қисқартириб олинди.

Муҳаммад АЛИ.

МУҲАББАТ

БИР ЙИГИТНИНГ КУНДАЛИГИ

(ДОСТОНДАН ПАРЧА)

Сизга тақдим этилаётган ушбу кундалик тасодифан меннинг қўлимга тушиб қолди. Тўғрироғи, эгаси уни менга лутфан кўрсатди. Бир кўнгилнинг изҳори бўлган бу кундалик ўзининг инҳоятда самимий эканлиги билан кишини ром қиларди. У биров ўқиши учун ёзилмаган, балки кўнгилни бўшатиш учун ёзилган, яъни кундалик дафтар эгаси унга ўзининг дардларини тўкиб-солган, жавобсиз муҳаббат исканжасида қолганида шундан нажот топган... Бу шундоққина кўриниб турарди. Қизиғи шундаки, дафтарни Шернинг (кундалик эгаси) ўзидан бошқа ҳеч ким кўрган эмас, унинг борлигини ҳатто Гулбадан (йигит севган қиз) ҳам билмайди. Йигит буни унга ҳам билдирмаган, кундалик дафтар — сирли дафтар бўлиб қолаверган.

Буларнинг барини менга йигитнинг ўзи ҳикоя қилиб берди.

Инсон бардошини тоғларга қиёс қилишади, лекин тоғлар нураши мумкин, бардош эса — йўқ... Айниқса Шернинг бардоши! Оғир фожиадан кейин ҳам унинг қадди букилмади: унинг умрига нур бўлиб кирган туйғу, нообод дилини нурафшон этган ёғду — муҳаббат бўлди! Бироқ бу муҳаббатнинг жавоби йўқ! Балки шундай бўлгани учун ҳам йигит оёққа туриб кетгандир, муҳаббатига шу йўсинда жавоб олмоқчи бўлгандир!

Бу— икки қалбнинг титроқлари, йўқ, бир қалбнинг титроқлари, бир қалб кўзгусида намоён бўлган ишқ изтиробларидир. Улар кузги сувлардай тиниқ, шаффоф, баҳор тошқинларидай шарқироқдир.

I

1979 йил
21 ноябрь куни

«Уйинқароқ болалик,
Жажжи болалик,
Нима қилиб қўйдинг,
Англайсанми ҳеч!
Сендек беғам эдим,
Сендек шодмон эдим,
Энди ёмонқадаман
Ҳам эрта, ҳам кеч...»

II

1973 йил
29 июнь куни

«Хаёлим бир жойда
Тўхтамас елдай,
Бир бало бўлганми
Эсу ҳушимга!
Мактабга бораман,
Қайтаман;
Сен-чи,
Ҳатто кирганинг ҳам
Йўқди тушимга.
«Оқ йўл» тилаб қолди
Мактаб даргоҳи,
Битта чўлботир-ла
Ошна тутиндим.
«Мана, ол кучимни,
Юр дашт қўйнига,
Ҳой, полвон
трактор!»—
Дея ўтиндим.
Кетдик...
Куйиб ётар
Яккатол чўли,
Ўзни унга урдим,
Бир бекарорман.
Чўлни гул қилмоқлик
Ёлғиз муродим!
Юрак-юрагимда
Шу орзу армон..»

III

2 август куни

«Яккатол чўлига
Тун чўкди, мана,
Қишлоқ чироқлари
Аста сўнади.
Эринчоқ саҳрога
Бермасам уйқу!—
Шундан ёш
кўнглимнинг
Шамн ёнади!
Ота-боболарнинг
Нақлидан маълум:
Чўл —
Парвойи фалак,
Беғам ётарди.
Ойлару йилларнинг
Баридан тутолмай.
Баҳорда қайнарди,
Қишда қотарди.
Йиллар ўтардилар
Бефарқ,
Беназар,
Чўл-чи, бир жандапўш
Дарвиш мисоли,
Улардан ялиниб,
Зору интизор
Сўраб қолар эди
Бахтин, иқболин.
Болалигим ўтган
Шу чўлни кезиб,
Шунда
Даврон қурган
Дўст-ёронларим.
Эсда:
Ялангоёқ,
Тиканлар босиб,
Қоп орқалаб
Ўтин терган онларим.
Бугун,
Фурсат етди,
Эй қадрдон чўл,
Асрий уйқулардан
Бош кўтар энди.
Мана,
Бир фарзандинг
Дардинг олай деб
Трактор рулини
Шарт тутар энди!
«Чўлботир»,
Чўлларнинг ботири
дея
Суюб эркалайман
Тракторимни.
Шундайин беминнат
Ҳотамтой билан
Боғладим умрбод
Мен тақдиримни.
Шу дам
Фазоларда
Чарх урган «Союз»
Фарғона чўлига
Ташласа назар,
Тунни тилкалаган
Тракторимнинг
Икки олов кўзин
Илғар муқаррар!
Бирдан,
Бўрон турди!
Қашқирдай увлаб
Кўчди тўзонларнинг
Гирдоб қуюни.
Мени оғушига
Тортарди аста
Оқил табиатнинг
Телба ўйини!
Шитоб фикр қилдим:
Тўхтамоқ кера-ак!
Она табиатга
Ёкмайди ҳазил!
Бироқ,
Чўлботир-чи,
Учакишгандай,
Бўронининг устига
Интилар дадил!
Қайга кетмоқдасан,
Чўлботир, тўхта,
Йўлимиз текисми,
Зовурми, чақир!
Кўзим қумга тўлди,
Зўрға очаман,
Кўриб бўлмаяпти
Ҳеч нарса, ахир!
Трактор тўхтамас.
Ўкирар шердай,
Осмон ҳам батангдир,
Қулоқ қоматда.
Ажабо,
Тўхтатмоқ ўрнига,
Нечундир,
Мурватни тортаман
Ўзим ҳам сатта!
Бирдан,
Бош айланди...
Кўз олдим қора.
Қўққисдан қайгадир
Мунқидим!
Зулмат,..
Теграмда
Ютоқ шамол
Чеккандай аза
Фақат нола чекар:
«Ку-ку-ку-у... кулфат!».
Трактор юмалар!..
Узимни шартта
Кабинадан отдим
Жонимни сақлаб.
Аммо кабина-чи.
«Қувиб» ортимдан
Икки оёғимни
Босди мажақлаб!..»

IV

26 декабрь куни

«Кичик аравача...
Пастгина сўри...
Қишда —ўчоқ боши...
Ёзда —тол тагн,..
Ёш туриб,
Ногирон бўлиб
қолдим, эҳ,
Шундоқ йигитликнинг
Нохуш эртаги...
Иложи бўлсайди,
Оҳ, дермидим мен,
Нечун маҳзунлигу
Мунг мла шикан!
Кошкийди,
Ерга қадам
Ташласам шартта-
шартта,
Оёққа ғарчча-ғарчча
Кирсайди тикан!..»

Муҳаммаджон МИРЗАМУҲАММЕДОВ.

Сунбул

ПОВЕСТДАН ПАРЧА

22 июнда уруш бошланди.

Урушнинг эртасига Мухторхоннинг якка-юлғиз ўғли университетнинг иккинчи курсидан кўнгилли равишда қаторида фронтга жўнаб кетди. Волга бўйидаги кичкина шаҳарчада у артиллерия билим юртида ўқиб турган ярим йил ичида, уч маротаба уйига хат ёзди. Охирги, тўртинчи мактубини Сталинград жанги бошланганда юборди.

1942 йилнинг кеч кузи кунларидан бирида, эрта билан, тонг қоронғусида Мухторхон эшикнинг каттиқ тақиллашидан уйғониб кетди —кечаси электр токи узиб қўйилганлиги сабабли, кўнгироқ ишламасди. У керосин лампани ёқди, эшикга тўнини ташлади, шиппагини шапиллатиб, эшик томон юрди.

— Ҳозир, Нигора, ҳозир очаман,— деди Мухторхон ҳириллоқ товуш билан, хотини тунги навбатчиликдан қайтди, деб ўйлаб.

Лекин, у эшикни очганида, остонада солдат-часовой кийиниб олган, аммо кўролсиз Ҳусайн турарди.

— Кечадан бошлаб қисмдаман. Бугун фронтга жўнаймиз,—деди Ҳусайн, уйга кириб, — Хайрлашгани келдим, сендан охирги марта олган китобларни ҳам ташлаб кетай дедим.

Ҳусайн қалпоғини, шинелини ечди, гимнастёркасини этагидан пастга тортиб қўйиб, мезбон билан унинг кабинетига кирди.

Мухторхон тўшагининг устига кўрпа ёпди, тўнига ўраниб олиб ўтирди. Энди, хотини госпиталга, тунги навбатчиликка кетган кунлари у кабинетдаги диванда ётарди.

Ҳусайн хонани кўзи билан чалиб чиқди-да, стулни суриб, Мухторхоннинг рўпарасига ўтирди.

—Нигора навбатчиликда, ҳаяллаб қолди. Эҳтимол, ярадорларни олиб келишгандир, — деди Мухторхон тўсатдан, — у киймларини йиғиштирди-ю, ёш болалардай чаққонлик билан наригн хонага кириб кетди.

Бир оздан сўнг, Мухторхон одатдагидай дид билан кийинган, сочларини тартибга келтирган ҳолда қўлида майда-чуйда солинган патнис кўтариб чиқди. У китобларни ёзув столининг четига суриб, патнисни қўйди.

— Ҳозир иккаламиз нонушта қиламиз, кейин мен сени кузатиб қўяман!

Индамай овқатланишди. Ҳусайн ўз кўнглида Мухторхонга сездирмаган бўлиб шимининг чўнтагидан узун занжирга осилган соатини чиқарди.

— Қанча қолибди? — деб сўради Мухторхон.

— Яна бир соат бор, — ҳайрон бўлиб жавоб берди Ҳусайн.

— Жуда соз! Кийин, трамвайга ўтирамиз-да, ярим соатдан кейин қарбсанки, вокзалдамизда. Ҳа, айтмоқчи, мана бу китобчани ол, Навоий ғазаллари, жуда ихчам, чўнтакка солиб юрсанг бўлади. Улгурмаганингни эса, — дея Мухторхон китоб тўла жавонларни кўрсатди, — урушдан кейин ўқийсан.

Трамвай издан чиқиб кетиб, сал бўлмаса улар кечикиб қолай дейишди.

Вокзал перрони бўм-бўш эди. Бошида паровоз пишиллаб турган эшелон вагонлари олдида командирлар кичик-кичик тўп бўлиб туришарди.

Буларнинг олдига лейтенант чопиб келиб, Ҳусайнни койий бошлади, аммо у энгашиб ўз командирига нимадир деди. Лейтенант қаддини ғоздай ростлаб қўлини чеккасига теккизди-да, пошналарини бир-бирига уриб, ўзини таништирди:

— Иванов!... Мени кечирасиз, ўн беш минутдан кейин эшелон жўнайди, у бўлса ҳамон йўқ. Қаттиқ хавотирландим... Ўнинчи вагон, — деди у Ҳусайнга ўгирилиб

Чиройли, оқ-сариқдан келган лейтенантнинг юзларида болаларча бегубор ифода акс этиб турар, кўзлари эса гўё уларда осмон акс этиб тургандай кўм-кўк эди. У Ҳусайн сингари баланд бўйли эди. Уларнинг олдида Мухторхон пакана одамдай бўлиб қолди. Унинг устида гражданча уст-бош, бу кийимда Мухторхон ўзини ҳудди ишга ёмон киййиб келган одамдай, жуда ноқулай ҳис қиларди.

Мухторхон Ҳусайнни қучоқлаб ўпди, ёш лейтенантнинг қўлини қаттиқ қисди, уни ҳам қучоқлаб ўпар экан, ўпкаси тўлиб деди:

— Илтимос, ой бориб, омон қайтинглар. Сизни оналарингиз, хотин, болаларингиз, муҳтож эди, унга шифокорлар, санъаткорлар, педагоглар, олимлар зарур эди. Кечаги жангчиларнинг аксарияти, фақат погоналарини олиб ташлаб, шинел ва солдат этикларида институт аудиторияларини тўлдирдилар. Улар илмга бўлган ташналикларн билан ўз муаллимларини хайратда қолдирардилар; қандайдир афсонавий эҳтирос билан туну кун китоб ва конспектлардан бош кўтармасдилар, лабораторияларда қунт билан ишлардилар. Уларнинг бутун ҳаракатларида билимдон мутахассис бўлишга, қуриш, яратиш, бунёд этиш, юксалтиришга бўлган жиддий жазд аён кўриниб турарди.

Театрлар, концерт заллари одамларга тўла эди. Барча томошаларга ўн-ўн беш кун аввал билетлар сотиб тугатиларди. Ҳамма ерда «Билетлар сотиб бўлинди» деган эълонлар. Томоша муассасаларининг директорлари, бош администраторлари мамнун бўлиб кафтларини ишқалар эдилар:

— Ҳеч қандай тарғибот-ташвиқотсиз бир ой аввал барча билетлар сотилиб бўлди! — дер эдилар оғизларининг таноби қочиб.

Мухторхон тинмай ишларди. У деярли барча спектакларнинг постановкасини янгилади. Уйда пьеса излаб, ўз кутубхонасини бошдан оёқ титиб чиқди. Москва, Ленинградда чиқаётган адабий журналларни варақлаб, тунлари мижжа қоқмай, тонг оттирди. Пьесалар бор эди, аммо улар Мухторхонни қизиқтирмасди, маъноси жуда саёз ва фикри қашшоқ, кўтариб чиқилган масала жўн эди. Аммо бир куни унинг омади келди.

Оқшом пайтида у радиони бураги. Москвадан «Рус масаласи» олиб эшиттирилаётган эди. Радиопостановка унинг диққатини ўзига жалб қилди. Эртасига у авторга мактуб юборди, бир ҳафтадан кейин ундан пьесанинг машинкада босилган нусхасини олди ва дарҳол таржимонга топширди.

Уни доим: «Энди нима қилиш керак?»— деган савол қийнар эди. Томошабин етук санъат асарларига муҳтож. асарларни зўр иштиёқ билан қайта-қайта кўриб бўлган, хуллас, театрнинг репертуари жуда камбағал эди. Классик асарларни саҳналаштирай деса, ёш артист ва артисткалар йўқ, урушга улар институтдан кетганлар, кўпларн қайтмаган. Бугунги кун ҳақида драматурглар деярли ҳеч нарса ёзмасдилар, ёзганларида эса, ўша-ўша сийқаси чиққан учбурчак— ошиқ, маъшуқа ва улар ўртасидаги ички қора рақиб ёки рақибанинг жанжали кўрсатиларди.

Собир Абдулла халқ афсонаси асосида «Тоҳир-Зуҳра» либреттосини яратди, Тўхтасин музика бастаади, шундай қилиб, юксак муҳаббат ҳақидаги трагедия туғилди...

Эрта билан унга бастакор Толибжон қўнғироқ қилди.

— Устоз, бугун ўн иккида «Лайли ва Мажнун»нинг кўриги бўлади. Келишингизни сўраймам, —деди у мулойим овози билан.

— Албатта, бораман, —деб жавоб қилди Мухторхон, телефон трубкасини жойига қўйиб, хотинига уни ўзи билан бирга олиб боришни айтди.

Нигора госпиталь ёпилгач, ўзини бутунлай уй ишларига бағишлаган эди. У эрини «Ўзлари ўқиб кўриб, агар ёқса, албатта, саҳналаштирсинлар», деб пьеса кўтариб келувчи хира муаллифлардан кўриқлар; унинг секретаридай бўлиб қолган эди — сон-саноқсиз қўнғироқларга жавоб бераг, ҳар хил асарларни кўздан кечирар, Мухторхонга керак бўлган жумларни ҳошияда белгилаб қўярди; эрининг топшириғига мувофиқ марказдан чекка шаҳарлардаги театрларнинг кўп сонли мухбирларига жавоб берарди.

Опера театрига соат роппа-роса ўн иккида етиб келишди. Залда чироқ ўчган эди. Мухторхон Нигоранинг нозик қўлидан ушлаб, секингина деди:

— Шу ерда ўтира қоламиз.

— Йўқ, йўқ! Сиз учун режиссёрнинг ёнида жой олиб қўйганмиз,— деди уларнинг олдида тўсатдан пайдо бўлган драматург Комил. —Юрингилар. Мен ҳам сиз билан бирга ўтираман.

Увертюра оҳанглари янграб, парда очилганда, бутун партер одам билан деярли бандлиги аён бўлди.

Мухторхон ён-верига қаради — ҳаммаси таниш одамлар— ёзувчилар, бастакорлар, рассомлар, артистлар, режиссёрлар. журналистлар— бутун санъат аҳли йиғилган эди.

ДАСТЛАБКИ СОВРИНДОРЛАР

Узбекистон ССР Министрлар Советининг совринлари учун теннис бўйича Халқаро IV Тошкент ўсмирлар турнирида дастлабки ғолиблар аниқланди.

Воронеж шаҳридаги 28-ўрта мактабнинг 9-синф ўқувчиси спорт мастери Дмитрий Бузинний ва унинг ҳамроҳи Еревандаги ўрта мактаб битирувчиси спорт мастери Артур Шиладжян ўтган йили ҳам Тошкентдаги турнирда иштирок этган эди. Аммо муваффақиятсизликка учрашганди. Бу йил улар жуфт рязрядда ғалаба нашидасини суришди.

Қизлар ўртасида эса бош соврин учун москвалик спортчилар баҳслашдилар. Спорт мастерлари Виктория Мильвидская ва Наталья Бикова дугоналари биринчи разрядли Евгения Манюкова ва спорт мастери Ирина Фатеевани мағлубиятга учратиб, фахрий шоҳсупанинг энг юқори поғонасига кўтарилишди.

Шу куни аралаш жуфтликда финал иштирокчилари аниқланди. Бу разряддаги ҳал қилувчи учрашувда москвалик Наталья Бикова,— киевлик Сергей Гримальский ва льволик Татьяна Худа—ужгородлик Иосиф Крочко беллашадиган бўлди.

Шундай қилиб турнир қатнашчилари яна уч бош соврин учун ҳал қилувчи учрашувларни ўтказишади.

БИЛДИРИШ

Лекция пропагандасида пропаганданинг техник воситаларини қўллаш методикаси бўйича факультет тингловчилари диққатига.

24 апрель куни соат 17.00 да Лекторлар уйида (Ўзбекистон ССР 50 йиллиги проспекти, 13-уй) «Ярим экранли қўлланиш методикаси» мавзуида лекция бўлади. «Билим» жамияти лектори В. Чернова. Лекция текстига ёзилган овозларни киритиш бўйича амалий машғулотлар. Раҳбар — «Билим» жамияти лектори М. Золотова.

Редактор
Ш.О.УБАЙДУЛЛАЕВ.

3 Тошкент БЕТ ОҚШОМИ

23 АПРЕЛЬ, 1984 й.

РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ●